

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) คาดหวังให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ ซึ่งการที่สังคมจะมีสภาพตามที่คาดหวังดังกล่าวมาได้นั้น คนในสังคมต้องเป็นคนมีคุณภาพ เป็นคนดี คนเก่ง มีวินัย เคารพกฎหมาย มีความรับผิดชอบ ฟังพาดตนเองได้ฟังพาดกันได้ เกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญมากการพัฒนาสังคมไทยจึงหมายถึงการเตรียมตัวเด็กและเยาวชนของวันนี้ให้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพของสังคมต่อไป แต่จากการสำรวจข้อมูลในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมาพบว่าสังคมไทยในอนาคตมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่สังคมล่มสลาย เนื่องจากปัจจุบันมีปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนจำนวนมากนับว่าเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากความยากจนและด้อยโอกาสทั้งที่มีมาแต่กำเนิด หรือผลสืบเนื่องจากครอบครัว รวมถึงการถูกระงับจากบุคคลหรือสังคม และปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเอง เช่น ทะเลาะวิวาท เพศสัมพันธ์ ตีแม่เหล้า สูบบุหรี่ ใช้จ่ายเสพติดเที่ยวสถานบันเทิง เล่นการพนัน ติดเกม เข้าถึงสื่อลามกอนาจาร นอกจากนี้ยังมีการประเมินสถานการณ์ของปัญหาเด็กและเยาวชนไทยของสถาบันรวมจิตประจำปี 2548 (จรรยาพร ธรณินทร์, 2549) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเด็กขาดความอบอุ่นจากครอบครัว พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก เด็กห่างไกลวัดใช้ชีวิตยามว่างตามห้างสรรพสินค้า ใช้ยาเสพติด เริ่มเล่นพนันผ่านระบบโทรศัพท์ อีกทั้งมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้นและขาดการรับผิดชอบ

ปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่เกิดขึ้นไม่เว้นแต่ละวัน จากสถิติคดีเด็กและเยาวชนอายุ ต่ำกว่า 18 ปีที่ถูกดำเนินคดีในปี พ.ศ. 2548 มีสูงถึง 36,080 คดี (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2549) เฉลี่ย 99 คดีต่อวัน หรือ 4 คดี ต่อชั่วโมง ปัญหาพฤติกรรมที่ปรากฏเป็นข่าวบนหน้าหนังสือพิมพ์มากที่สุด คือการทะเลาะวิวาท ตัวอย่างข่าวที่สร้างความฮือฮากับสังคมไทยข่าวหนึ่ง ได้แก่ "ตีภริกาปันช้อนเดียว" เมื่อพี่สาว อายุ 20 ปี ของเด็กชาย วัย 14 ปี ชาวจังหวัดราชบุรี เข้าร้องเรียนกับผู้สื่อข่าวว่าน้องชายของตนถูกแม่ค้าขายก๋วยเตี๋ยวแจ้งความให้ตำรวจจับกุมน้องชาย ในข้อหาทำให้เสียทรัพย์ เพียงแค่ตีภริกาปันช้อนชานเดียวใส่ชามก๋วยเตี๋ยวเพื่อหยอกล้อตลกซึ่งเป็นพี่สาวเล่น (เดลินิวส์, 2549) ดูเหมือนเป็นเรื่องเพียงเล็กน้อยที่บ้านปลายและขยายวงได้กว้างแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ถ้าพิจารณาให้จะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องที่เกิดจากอารมณ์ของทั้งเด็กและผู้ใหญ่ โดยมีกระตุกเรื่องไม่เป็นเรื่องให้เป็นเรื่องจากคำสบถของเด็กอายุ 14 ปี ว่า "ทวนตีน" อีกข่าวหนึ่งซึ่งสร้างความตระหนกแก่สังคมคือภพวีดิทัศน์

ของเด็กนักเรียนหญิงโรงเรียนเอกชนชื่อดังแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นรุ่นที่กำลังกำลัง
 ดบตีรุ่นน้องอย่างรุนแรง (gotoknow, 2549) ภาวะการณ์เช่นนี้ หากมองเพียงผิวเผินคนในสังคม
 ส่วนใหญ่อาจมองเห็นเพียงการสูญเสียของเด็กและเยาวชนผู้กระทำหรือถูกกระทำในเรื่องของ
 ทรัพย์สินหรือชีวิต ที่ก่อให้เกิดผลกระทบกับ พ่อ แม่ พี่น้องของทั้ง 2 ฝ่าย หากพิจารณาให้ลึก
 ลงไปถึงเรื่องศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกกระทำนับได้ว่าเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ตาม
 หลักจิตวิทยาถือว่าเป็นประสบการณ์ที่จะส่งผลต่อจิตใจสำนึกแล้วเชื่อมโยงไปสู่การแสดง
 พฤติกรรมของคนๆ นั้นต่อไป

จังหวัดสิงห์บุรีเองก็ประสบกับปัญหาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเหมือนกับพื้นที่
 อื่น ๆ เช่นกันโดยเฉพาะในสถานศึกษา ไม่เว้นแม้แต่โรงเรียนวิถียุทธ เพียงแต่ข้อมูลส่วนใหญ่
 ไม่ถูกเผยแพร่โดยสื่อ จะรู้กันเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องหลักเช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น
 หากถามถึงความเดือดร้อนรุนแรงอาจตอบได้ว่าน่าจะลดหลั่นกันไปไม่มากนัก จาก ข้อมูล เชิง
 ประจักษ์ของโรงเรียนวัดดอนสมอซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาโรงเรียนหนึ่งในอำเภอท่าช้าง
 จากคำบอกเล่าของอาจารย์ผู้สอนที่กล่าวว่า “เดี๋ยวนี้เด็กดื้อมาก ว่าก็ไม่เชื่อ ตีก็ไม่ได้ ไม่เหมือน
 สมัยก่อน...” เด็กส่วนใหญ่ชอบแกล้งกันจนบาดเจ็บ ต่ำกัน ล้อชื่อพ่อ แม่ มีบางคนที่ใช้วิธีเล่นที่
 รุนแรง เช่น หarangมดแดงมาฟาดใส่หน้าเพื่อน ดึงผมเพื่อน แต่เมื่อใช้การปลอมโยนซักถามจึง
 ได้รับคำตอบว่าต้องการให้เพื่อนเล่นกับตนเองบ้างเพราะปัจจุบันไม่มีเพื่อนคนไหนเล่นด้วย

อันที่จริงปัญหาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตหรือพฤติกรรมต่างๆ ที่เด็กเยาวชนก่อ
 ขึ้นมา ทั้งเจตนาและไม่เจตนา มีอยู่มากมายทั้งที่ถูกเปิดเผยออกมาสู่สาธารณชน และถูกปิดบัง
 ซ่อนเร้น ซึ่งปัญหาหรือพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นอันเป็นผลพวงมาจากเด็กและเยาวชนนั้น มีมา
 นานแล้วและยังฝังลึกอยู่ในสังคมตลอดมาและต่อไปในอนาคตเป็นที่น่าสังเกตก็คือพฤติกรรมที่
 เป็นปัญหาแทบทุกเรื่องมิได้เกิดขึ้นทันทีทันใดแต่ค่อยเริ่มแอบแฝงมาในการดำเนินชีวิตของวัย
 เด็ก ค่อยๆ เเพาะบมจนเป็นนิสัยที่แสดงออกเป็นประจำดกย้าด้วยตัวกระตุ้น หรือตัวแบบที่ไม่
 เหมาะสม เมื่อเจ้าตัวไม่สามารถควบคุมหรือยับยั้งใจได้จึงเกิดปัญหาและผลกระทบตามมาอย่าง
 ที่เห็นได้โดยทั่วไปในสังคม อย่างไรก็ตามหากว่าทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือกันดูแลแก้ไขแต่
 เน้นๆ พฤติกรรมก้าวร้าวต่างๆ จะถูกยับยั้ง ควบคุมแก้ไขไม่ก่อให้เกิดปัญหามากมายเช่นทุกวันนี้

นักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนวัดดอนสมอ มีผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรรมและ
 อาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ จึงส่งผลกระทบต่อเวลาในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและอีกทั้งโรงเรียนวัดดอนสมอ มี
 พื้นที่ตั้งอยู่ที่เดียวกับโรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร เป็นโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 มีรั้ว
 และประตูทางออกเดียวกัน และในช่วงเวลาว่างของนักเรียนท่าช้างวิทยาคาร มีการมาบริเวณ
 อาคาร ใช้ห้องน้ำโรงเรียนวัดดอนสมอ และยังมีกรหยอกล้อกัน เช่น ต่อย ทูบตี ตะกัน การทำ
 ร้ายร่างกายกัน เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะต้องดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อ
 ลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง

จังหวัดสิงห์บุรี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้นักเรียนแสดงออกได้อย่างเหมาะสม โดยมีผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสร้างโอกาสให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่อไป

คำถามการวิจัย

คำถามหลักของการวิจัยและพัฒนาี้คือ จะสามารถพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอได้อย่างไร โดยประกอบด้วยคำถามย่อย 3 ข้อ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี เป็นอย่างไร
2. แนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี คืออะไร
3. จะพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
3. เพื่อพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาวิจัยในโรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
2. ขอบเขตประชากร
ประชากรในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย

2.1 ผู้ที่มีส่วนอย่างสำคัญในการพัฒนา ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี เนื่องจากพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมเชิงลบหากมุ่งที่จะศึกษาเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่ประเมินว่าก้าวร้าว อาจก่อให้เกิดความรู้สึกแปลกแยกอย่างชัดเจน หรือเป็นการตอกย้ำความรู้สึกผิด (stigma) ของกลุ่มเป้าหมายได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องศึกษานักเรียนทุกคนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีจำนวน 26 คน

2.2 ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งได้แก่

2.2.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนสมอ จำนวน 1 คน

2.2.2 ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน

2.2.3 ครูผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาคุณธรรม จำนวน 1 คน

2.2.4 พยาบาลผู้ดูแลด้านสุขภาพจิตนักเรียนโรงพยาบาลท่าช้าง จำนวน 1 คน

2.2.5 ผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมหรือทางจิตวิทยา จำนวน 1 คน

2.2.6 ตัวแทนกรรมการผู้บริหารสถานศึกษาจากภายนอก จำนวน 1 คน

2.2.7 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 26 คน

3. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ประยุกต์ใช้กรอบการวิจัยตามแนวทางการดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียนของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต, 2543, หน้า 69 -74) ดังนี้

3.1 พฤติกรรมความก้าวร้าวทางกาย

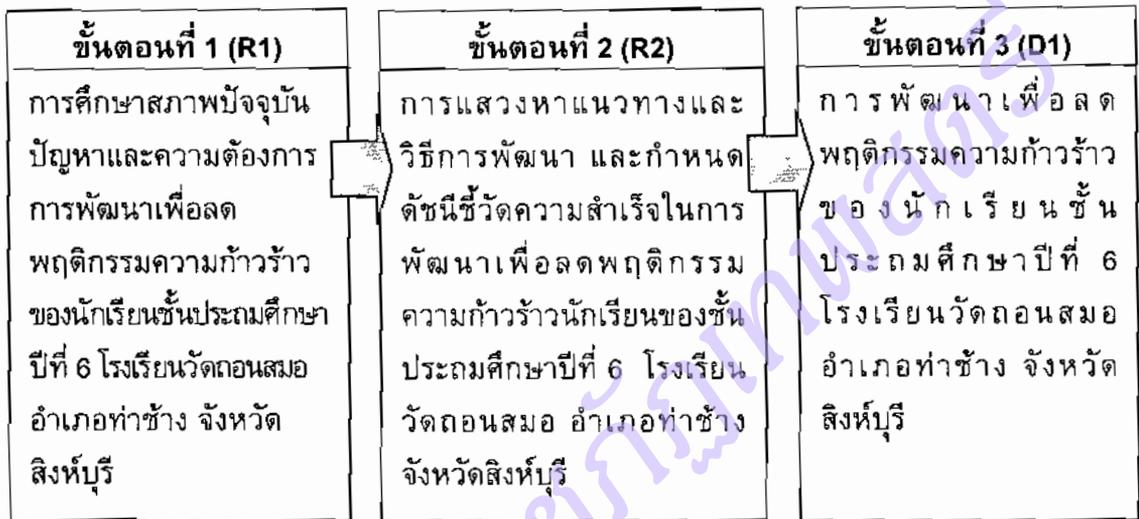
3.2 พฤติกรรมความก้าวร้าวทางวาจา

4. ขอบเขตระยะเวลา

ศึกษาวิจัยระหว่าง เดือนพฤษภาคม 2549-กุมภาพันธ์ 2550

วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เชื่อมั่นว่าผู้ที่มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวได้ ถ้าได้รับการเสริมพลัง (empowerment) ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ในการวิจัยนี้จึงเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ในการวิจัย ที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในทุกขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา โดยกำหนดการดำเนินงานไว้ 3 ขั้นตอน ต่อเนื่องกันดังปรากฏในภาพ 1

ภาพ 1 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนวัดดอนสมอ อำเภอกำแพง จังหวัดสิงห์บุรี

พฤติกรรมความก้าวร้าว หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่มีการแสดงออกที่รุนแรงมากกว่าปกติ พฤติกรรมความก้าวร้าวนี้สังคมมักจะตีความ

พฤติกรรมความก้าวร้าวทางกาย หมายถึง การแสดงออกทางกายของนักเรียนที่สามารถมองเห็นได้ อาจกระทำต่อผู้อื่นหรือกระทำต่อตนเองก็ได้ กล่าวคือ ไม่ทำตามคำสั่งครู หรือผู้ปกครอง แสดงอาการต่อต้าน (กระตืบเท้า เดินลงส้น กระแทกของ) ไม่เคารพสิทธิผู้อื่น (หยิบฉวย ใช้อาวุธ ลอกการบ้าน โดยเจ้าของไม่อนุญาต) แกล้ง (เตะ ต่อย ทบตี ถีบ ผลัก ถุย น้ำลายใส่ร่างกายหรือสิ่งของผู้อื่น เป็นต้น) ทำลายสิ่งของ แสดงอาการข่มขู่ผู้อื่น ทำร้ายหรือรังแกสัตว์

พฤติกรรมความก้าวร้าวทางวาจา หมายถึง การการแสดงออกทางวาจาให้ได้ยินเพื่อคุกคาม โต้เถียง เยาะเย้ย หรือทำให้ผู้อื่นเสียหาย อับอาย เช่น พูดสวนคำ ด่า ตะโกน พูดให้ร้ายหรือว่าผู้อื่นให้เสียหาย ล้อชื่อพ่อ แม่ รวมถึงการพูดโกหก เป็นต้น

ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและคอยดูแลความเป็นอยู่ของนักเรียนในการดำเนินชีวิตประจำวัน และอยู่ร่วมกันอย่างน้อย 6 เดือน

พยาบาลผู้ดูแลด้านสุขภาพจิตนักเรียน หมายถึง พยาบาลของโรงพยาบาลทำช่างที่เข้าไปดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมสุขภาพจิตแก่นักเรียน โรงเรียนวัดดอนสมอ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผู้ปกครอง อาจารย์ มีความเข้าใจและตระหนักในการแก้ไขป้องกันพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียน
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนต่อไป
3. เกิดกลุ่มแกนนำนักเรียนในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวในโรงเรียน
4. ความรู้สำคัญที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้คือกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากเจ้าของปัญหาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเพื่อลดพฤติกรรมความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดดอนสมอ รวมทั้งเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนอื่นได้